

Het christendom sluit beter aan bij onze basiservaringen dan het atheïsme

Emanuel Rutten maakt zich sterk voor de redelijkheid van het geloof. Hij vindt het jammer als christenen vinden dat hun geloof los staat van de ratio. Want het christelijk geloof staat rationeel juist sterk.

Recensie

Tjerk de Reus

Het christendom is mijn *best account*, schrijft filosoof en schrijver Emanuel Rutten (1973) in zijn boek *Overdenkingen*. Hij bedoelt: het christelijk geloof is de geloofwaardigste verantwoording van het menselijke bestaan.

Dat is een geluid dat je niet vaak hoort. Veel christenen hebben het idee dat hun geloof toch een beetje 'gek' is. Voor het tribunaal van het redelijke denken zal het geloof meteen door de mand vallen, vermoeden veel kerkgangers. Maar dat is niet het geval, stelt Rutten. Het christendom biedt juist een geloofwaardig verhaal over het verschijnsel mens. Bijvoorbeeld als het gaat om onze verlangens naar goedheid en heilheid en om onze ervaring dat ons leven zinvol is. Het christendom zegt: deze verlangens zijn reëel en worden beantwoordt door onze Schepper. Een atheïst echter moet over dergelijke vragen zeggen: die passen eigenlijk niet bij het verschijnsel mens. Want er is geen antwoord op de vraag naar het goede, en nee: het leven is niet zinvol - hoewel we daar graag over fantaseren.

Het is echter opmerkelijk dat het tot onze basiservaring behoort dat ons bestaan ertoe doet. En dat is geen 'alsof'-kwestie, maar we geloven het écht. Het punt dat Rutten hierbij maakt, is als volgt: het christendom sluit aan bij onze basiservaringen en onze diepste overtuigingen, veel meer dan een atheïstische visie. In die zin vindt Rutten dat het christendom de redelijkste levensbeschouwing is die je maar kunt vinden.

Het geluid dat Rutten laat horen, is opmerkelijk. Dat de kern van het geloof iets bovenredelijks is, zal Rutte trouwens meteen beamen. Maar als je in gesprek bent met niet-gelovigen, kun je prima uit de voeten met redelijke argumenten, vindt Rutten. Dat roept hij niet alleen, hij laat het ook zien in de vele korte en lange opstellen in zijn nieuwe boek, met titels als 'Over de redelijkheid van het theïsme', 'Redelijk én bovenredelijk' en 'Is God noodzakelijk voor de moraal?'

Dit alles staat overigens helemaal in de lijn van het boek dat Rutten in 2015 publiceerde met collega-filosoof Jeroen de Ridder: *En dus bestaat God*. Dat was een uitdagende titel - uitdagender dan het wat vlak klinkende *Overdenkingen* - die karakteristiek is voor de overtuiging en zelfbewustheid waarmee Rutten zijn zaak bepleit.

Daarbij keert hij zich met een zekere felheid tegen het beeld dat in onze cultuur bestaat van religie als iets voor simpele, onwetende mensen, die de kleuterfase eigenlijk nog niet zijn ontgroeid. Het is omgekeerd, vindt Rutte. Verklaringen en theorieën van postmoderne, atheïstische of nihilistische herkomst rammelen vaak behoorlijk.

Leegte

In zijn boek laat Rutten zien dat hij zeker niet moet worden vastgeprikd op alleen 'rationeel denken'. Hij schrijft ook - als filosoof - over zaken als schoonheid en religieuze ervaring, over film en samenleving. Hij vertelt in zijn boek dat hij pas op latere leeftijd christen werd en toen niet meteen met redelijkheid bezig was. Aanvankelijk voelde hij zich zeer thuis in de theoretische wetkunde, als student in Delft. Maar op een zeker moment ervoer hij een leegte. Het mocht wetenschap-

Emanuel Rutten is een ras-intellectueel die het christelijk geloof ontdekte als een hoopvolle, inspirerende en ook redelijke overtuiging. Foto: Tjerk de Reus

Rutten plaatst scherpzinnige kanttekeningen bij de neerbuigende sfeer rond religie

pelijk dan wel van hoog niveau zijn, die theoretische wetkunde, maar er zat geen leven in.

Toen hij tijdens een cursus filosofie kennismaakte met de Duitse filosoof Martin Heidegger (1889-1976) veranderde alles. Wat hij bij Heidegger aantrof, was wel redelijk, maar ook existentiëler en zinvoller dan de wiskundige manier van denken. Dat zette een wissel bij hem om.

Later maakte hij kennis met kerkvader Augustinus, van wie hij het boek *Belijdenissen* las. Dat raakte hem zeer, waarna hij de evangeliën ging lezen. Hij besloot zich christen te noemen. Niet veel later begon hij aan een proefschrift over 'godsargumenten'. Dat zijn geen 'godsbewijzen', maar argumenten die aanneemelijk maken dat ons universum is ontstaan door een 'persoonlijke oorzaak' ofwel God. In zijn promotiestudie wist Rutten een geheel eigen 'godsargument' te presenteren, iets wat opzien baarde en bewondering wekte; hij haalde er de *New York Times* mee.

Hedendaags

Het sterke punt van Ruttens benadering is het feit dat hij steeds aansluit bij wat mensen ervaren, voelen en denken. Hij komt niet met mysterieuze formuleringen aanzetten, maar zet rustig de ene denkstap na de andere en maakt het vaak concreet met voorbeelden. Of je daar wat mee kunt, hangt

natuurlijk af je eigen aard en interesse. Maar dat laat onverlet dat Rutten scherpzinnige kanttekeningen plaatst bij de neerbuigende sfeer rond religie in onze samenleving. Daar ligt misschien wel zijn grootste verdienste.

Het boek *Overdenkingen* is daarom van belang voor wie religie in het algemeen en het christendom in het bijzonder een warm hart toedraagt. Emanuel Rutten valt te beschouwen als een authentieke gestalte van hedendaags geloven: een ras-intellectueel die het christelijk geloof ontdekte als een hoopvolle, inspirerende en ook redelijke overtuiging.

Overdenkingen. Emanuel Rutten. Uitgeverij Stad op een berg, 15,95 euro

